

Новий механізм атестації педагогічних працівників насамперед сприятиме кадровій автономії закладів освіти та забезпечить дієву систему взаємодії з питань атестації між закладами освіти та органами управління у сфері освіти.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. DOI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 р. № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників». DOI: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-atestaciyu-pedagogichnih-pracivnikiv>.
3. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». DOI: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>.

УДК 373.3/.5.091.12.011.3-051:005.336.5

Тетяна Колган,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету підвищення кваліфікації
педагогічних кадрів, доцент кафедри
управління та адміністрування
Донецького обласного ІІПО
ORCID: 0000-0002-9276-3173*

РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ПЕРСПЕКТИВІ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Із 2020 року, із початком пандемії COVID-19, світ зіткнувся із ситуацією, коли право людини на освіту (одне з базових прав)

виявилось під загрозою. За той самий період система освіти України постраждала значно серйозніше, ніж освітні системи більшості європейських країн. Це пов'язано не тільки із запровадженням карантинних заходів, але й безпосередньо через широкомасштабну військову агресію росії, а, отже, значна частина учнів та педагогів країни вже більше ніж упродовж трьох років не може повернутися до нормального режиму навчання [1]. Оцінити наслідки такого тривалого порушення освітнього процесу в Україні наразі дуже складно через низку об'єктивних причин. Та, попри факт відсутності належних обсягів даних щодо якості загальної середньої освіти, є всі підстави припускати, що проблема освітніх втрат у нашій країні є вкрай гострою й потребує якнайшвидшого напрацювання комплексу дій, що спрямовані на її розв'язання.

Цьогоріч оприлюднено результати досліджень освітніх втрат у закладах середньої освіти України, зокрема звіти Українського центру оцінювання якості освіти та Державної служби якості освіти. Дослідження підтверджують, що з 2020 року в початкових класах знизився рівень читацької та математичної компетентностей; у базовій школі схожі тенденції – відчутно страждають результати навчання з української мови та літератури, зарубіжної літератури та іноземних мов, алгебри та геометрії; також є низькою мотивація учнів до витрачання додаткового часу для надолуження пропусків тощо.

Загалом, говорячи про освітні втрати, більшість вітчизняних дослідників зосереджують свою увагу на втратах у навчанні (learning losses), що пов'язані з когнітивними навичками учнів, прогалинами в знаннях, недосягненням учнівством очікуваних результатів навчання, що визначені освітніми програмами, тощо. Водночас, з огляду на те, що освіту в Україні розуміють як єдність навчання, виховання, розвитку й соціалізації особистості, втрати в освіті не варто ототожнювати лише з навчальними втратами. У широкому сенсі освітні втрати означають втрату можливостей для всебічного розвитку учнів – інтелектуального, соціального, емоційного, психологічного тощо. Відповідно видається доцільним у межах родового поняття «освітні втрати» умовно виділити три взаємопов'язані компоненти: навчальні втрати (у розумінні втрати знань, умінь,

навичок, ставлень тощо), виховні втрати та зниження темпу розвитку особистості.

Крім того освітні втрати негативно впливатимуть на добробут суспільства у майбутньому. Отже, ці та інші результати досліджень є додатковим ресурсом для розуміння глибини проблем та можливостей їх розв'язання на рівні професійного розвитку педагогічних працівників.

Не чекаючи державних стратегій і програм, заклади освіти, їхні керівники та вчителі вже розпочинають шлях подолання освітніх втрат і посилення стійкості освітньої системи. Стратегія та заходи щодо компенсації освітніх втрат залежать зокрема від класу навчання учня, а також від рівня професійної підготовленості педагога.

Яким має бути розвиток потенціалу педпрацівників для подолання освітніх втрат? На що варто звернути увагу? Які ресурси можуть у цьому допомогти?

Ці питання актуальні для кожного керівника закладу освіти, які створюють якісні умови для професійного розвитку своїх педагогів.

Які ж виправні точки у професійному розвитку педагогічних працівників на шляху подолання освітніх втрат? Насамперед, увага до предметних і ключових компетентностей; інтеграційних або міжпредметних зв'язків та технологій навчання в НУШ.

Отже, педагогічним працівникам варто пройти формальну підготовку за методами адаптивного навчання, підвищити кваліфікацію за високоякісними та актуальним програмами професійного розвитку для забезпечення ефективного проведення адаптивного навчання [2].

І для цього в просторі формальної, неформальної та інформальної освіти педагогічних працівників з'явився новий освітній контент, а саме: «Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання»: аналітичний матеріал від фахівців УЦОЯО»; «Як компенсувати «освітні втрати»: рекомендації для органів влади, засновників і директорів закладів освіти»; другий випуск методичних матеріалів «Сучасні підходи і технології Нової української школи»; методичний poradnik «Загальна середня освіта України в

умовах воєнного стану та відбудови: реалії, досвід, перспективи»; курс «НУШ: базова середня освіта», «Як організувати викладання навчальних предметів в умовах воєнного стану: рекомендації Державної служби якості освіти»; Лист МОН від 16.08.2023 № 1/12186-23 «Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти», – корисні для педагогів, із якими їм варто ознайомитися та попрацювати.

Також з'явилося чимало освітніх ресурсів, що допомагають успішно долати виклики дистанційного навчання. Серед них сайти, наприклад, Всеукраїнська школа онлайн, які акумулюють різні цифрові сервіси, що дозволяють цікаво, інформативно і наочно подавати матеріал, проводити оцінювання, отримувати зворотній зв'язок від здобувачів освіти, а також залучати штучний інтелект.

Подолання освітніх втрат також залежить від пошуку професійних та конструктивних рішень як керівника закладу освіти, так і безпосередньо педагогічного працівника. По-перше, адаптоване до умов війни планування освітнього процесу (навчальна програма, календарно-тематичне планування, розклад), розробка педагогами власних навчальних програм тощо. По-друге, проведення внутрішніх шкільних моніторингів (відстеження результатів навчання здобувачів освіти, виявлення прогалин, аналіз результативності професійного розвитку вчителів тощо). По-третє, розроблення шкільної стратегії подолання освітніх втрат (аналіз умов освітніх втрат на рівні закладу освіти; урахування діяльності закладу освіти та специфіки регіону; розроблення конкретних кроків, які можуть допомогти учням, батькам та вчителям; передбачення очікуваних результатів та інструментів відстеження; можливість поєднання різних режимів навчання; заходи як для надолуження, так і для запобігання освітнім втратам тощо). І, по-четверте, розвиток компетентностей учителів та їхньої мотивації до індивідуалізації підходів у навчанні.

Саме за таких умов індивідуальна освітня траєкторія педагогічного працівника, як ніколи, набуває вирішального значення у перспективі подолання освітніх втрат здобувачі освіти.

Список використаних джерел

1. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання / наукове консультування Т. Вакуленко. Київ: Український центр оцінювання якості освіти, 2023. 30 с. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf (дата звернення: 05.12.2023).
2. Як освітні втрати вплинуть на економіку України, 2022. URL: <https://eo.gov.ua/yak-osvitni-vtraty-vplynut-na-ekonomiku-ukrainy/2022/06/10> (дата звернення: 05.12.2023).

УДК 373.3/.5.018.43:004(477.62)

Оксана Корчагіна,
*директор Селидівської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2
Селидівської міської ради
Донецької області*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ СЕЛИДІВСЬКОЇ ЗОШ І-ІІІ СТУПЕНІВ № 2 СЕЛИДІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Понад 650 днів триває повномасштабне вторгнення росії на територію України – подія, що докорінно змінила життя кожного українця, держави в цілому та всіх її складників, освіти зокрема. З'явилися нові виклики, пов'язані з війною. Проте нація, що століттями виборювала свободу та незалежність, не здається. Переживши перший шок від віроломства ворога, здобувши перші перемоги на фронті, ми повірили в перемогу й відбудову, почали торувати до них шлях – надскладний, тернистий, але світлий.

Водночас із важкими битвами за території йде боротьба за зміни в житті, суспільстві, державі: руйнуються стереотипи, формуються нові цілі та завдання, продовжується цифровізація, змінюються особистості тощо.